

יום	יום לחדש	ליקוטי מוה"ר	ליקוטי הלכות	משנה ברורה	חשתפכות הנפש	שולחן ערוך אבן העזר
שבת	כ"ה	עג:	רלה	חורה	ל-מ	ב,ג
א	כ"ו	עד:	רלט	פח:	מא-מב	ה,ה
ב	כ"ז	עה:	רמ	פח:	מג-מד	ו,ו
ג	כ"ח	עה:	רמא	פט:	מה-מו	ט,ט
ד	כ"ט	עה:	רמב	פט:	מו-מח	י,יא
ה	ל'	עו:	רמג	צ:	מט-נ	יב,יג
ו	א'	עו:	רמד	חורה	נא-נב	יד,טו

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

219 | פרשת שלח | כ"ה סיון תשפ"א

דבר המערכת

עונת השמחות. ברוך השם בכל יום מתווספים בתים נאמנים לה ולתורתו, ובני ישראל הכשרים שמחים בשמחת עולם, רוקדים ומפזזים ומכרכרים בכל עוז בשמחת האמונה הקדושה, כה יתן ה' וכה יוסיף. זוהי הרי תכלית הבריאה, "כי עיקר הבריאה היתה בשביל האמונה הקדושה וזה גודל החיוב לישא אשה כדי לפרות ולרבות בשביל קיום העולם, כדי שיתגלה אמונתו ומלכותו על ידי ריבוי בני אדם שבכל דור ודור" (ליקוטי הלכות, פריה ורביה ד). כמה עלינו להודות על ששוב ניתן לערוך שמחות אלו ללא פחד וללא מיצרים כדאשקד, אבל עלינו לגייל ברעדה; לזכור היטב ששמחה קדושה ונשגבה זו היא שמחת היהדות, שמחת קבלת התורה, וכפי שרבינו הקודש גילה לנו: "החתונה הוא בחינת סיני כמו שכתוב ביום חתונתו זה מעמד הר סיני" (שיחות הר"ן, טו), והריקודים בשעת החתונה הם בבחינת העליה והירידה בסולם-סיני העולה בית קל-ל (שם).

השבת - מקור האמונה

ולא להתפעל ולא ליפול מכך שהיא שבה ונסתרת בכל פעם.

אחת העצות הגדולות ביותר לביטוס האמונה בכל ענפיה וענייניה, היא: קדושת השבת. שכל מהותה הוא גילוי וביטוס האמונה הקדושה, וכמפורש בתורה בעשרת הדברות הראשונות והאחרונות, שהשבת נועדה להיות עדות ואות על חידוש העולם במעשה בראשית ועל שידוד המערכות ביציאת מצרים, וכפי שגם רבינו הקדוש אומר: **"שבת היא אמונה, שמאמין בחידוש העולם וביחודו יתברך"** (ליקוטי מוה"ר, לא); "אמונה בשלימות נקרא שבת, כי שבת מורה על שמחדש את עולמו בששת ימים וביום השביעי שבת וינפש, בשביל זה אמרו חז"ל 'כל השומר שבת אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו', **כי שבת עיקר אמונה והשבת עבודת זרות**" (שם, בהוספות מכת"י שבסוף הספר).

מוהרנ"ת מוסיף שבשבת מאירה האמונה באור גדול ואז הזמן לקנות שפע של הירות האמונה לכל השבוע כולו, וכלשונו: **"עיקר קדושת שבת הוא על ידי התגלות האמונה שנתגלה אז בתוספות אור גדול"** (ליקוטי הלכות ציצית ה-טו). ומינה מתברר כי שיתא ימי החול, **"כי צריכים להמשיך קדושת האמונה הקדושה, קדושת שבת, לתוך ימי החול בעצמם.** לקדש גם ימי החול בעצמם בבחינת קדושת שבת, לדחות זוהמת הנחש גם בעוצם ימי החול בתוקף הגשמיות בחשכת הגלות בגוף ונפש" (ליקוטי הלכות, חול המועד ד, ט).

ככל שעוסקים בשבת קודש בהתחדשות לקנות את האמונה, להתבונן ולהכיר בחסדי ה' ובהנהגתו, ומשתוקקים אז לקבל שמחת האמונה בהתחדשות, כך זוכים בימי החול לתוספת הארה באמונה באור גדול.

בסוף פרשתנו מביא רש"י מדברי רבי משה הדרשן: "למה נסמכה פרשת מקושש לעבודה זרה? לומר, שהמחלל את השבת כעובד עבודה זרה, שאף היא שקולה ככל המצוות". התורה מגלה לנו: אם כל מצוה ממשיכה אמונה וכמו שכתוב 'כל מצותיך אמונה', הרי שהשבת ממשיכה בהירות אמונה כאילו קיימו את כל המצוות כולם. "כי שבת עיקר אמונה והשבת עבודת זרות", השבת משביתה את הכפירות שבלב ומצמיחה התחדשות באמונה.

הבה ניקח לעצמנו מתנה טובה זו ונקדיש לה את מלוא הרצון, ההשתוקקות, והעבודה לקנין אמונה בהירה חיה וחדשה, ולהמשיכה על כל ימי חיינו. נסיח דעתנו בשבת מכל דיבור חול ומכל התעסקות בכפירות הטבע הנשמעים בחללו של עולם וגורמות לעצבות ולדאגות יתירות כאילו הכל תלוי בנו חלילה, נחזור בפנינו את ההודאות והשבחים לקל-ל עליון קונה ובורא ומנהיג שמים וארץ בכל פרט, ונקבע בלבנו את שמחת האמונה הפשוטה, לטוב לנו לנצח.

זה פלא, הוא הרי מאמין שה' בורא הכל עושה הכל ומנהיג ופועל הכל, הוא יודע זאת וגם חוזר על כך הרבה, ואף על פי כן בשעת נסיון הוא עלול לבוא לידי כעס או פחד, לידי שנאה ולידי נקמה, לידי איבוד עשתונות ולידי עבירה ח"ו. איך זה יתכן? הוא מאמין או לא מאמין?

מפלאי הנהגתו של השם יתברך, שהאמונה הקדושה מתחדשת בכל בוקר אך במשך היום היא שבה ומתכסה, וכפי שגילה רבינו הקדוש: **"האמונה מתחדשת אצל האדם בכל בוקר, בחינת 'חדשים לבקרים רבה אמונתך', ומחמת טרדת עסקי עולם נתכסה האמונה"** (ליקוטי מוה"ר, טו). טרדות היום-יום מכניסים שוב ושוב את האדם למחשבות של 'כוחי ועוצם ידי', ולמהלך מחשבה של טבע, כאילו הכל תלוי בו ובזולתו ולא בהנהגה האלוקית חלילה. אין זה מדרכי החכמה לשבת ולהאשים עצמו על החשכת אור האמונה בלבד ולהגיע מכך למסקנה המטופשת שהוא לא מסוגל לאמונה ושאינו הוא נגיש לכך באמת, כי כן, זה דרכה של האמונה שהיא מתגלה וחוזרת ונחשכת, ועלינו נפל חובת היום לפשפש בה ולדבר בה, להקימה ולהחיותה, להבריאה וליסדה בכל פעם מחדש.

וכך מלמדנו מוהרנ"ת: "כלל ויסוד כל התורה כולה תלוי באמונה, ואנו צריכין לקבל עלינו אמונתו הקדושה בכל יום ויום. ועיקר המצוה בכל יום הוא להכין עצמו ולהשתדל בכל כוחו וכוונתו שיקבל על עצמו האמונה הקדושה מחדש, בבחינת 'חדשים לבקרים רבה אמונתך'. **כי צריך לפשפש עצמו באמונה ולראות ולקבל על עצמו האמונה בכל יום מחדש,** כי אף על פי שאנו חזקים באמונה מכבר משנים קדמוניות, כי ירושה היא לנו מאבותינו הקדושים, אף על פי כן אין זה הדבר ישן ח"ו, **כי באמת הוא בכל יום ויום חדש לגמרי,** כי אין יום דומה לחברו וצריכין להודיע בודאי בכל יום ובכל עת גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, כי נפלאות האמונה מתחדשת בכל יום" (ליקוטי הלכות, קריאת שמע ה, ב). ובפרט, שמול הגילוי החדש שהשי"ת מכין לנו בכל יום - שנוכל להתחדש באמונה ולהכיר ביתר שאת בכל מאורעותינו שהם בהשגחתו ובחסדו יתברך ולהוסיף באמונה על ידי זה - מתחדש גם ארסו של הנחש הקדמוני להסתיר ולהפיל להחשיך ולבלבל את האמונה, והוא מחדש בכל יום חושך חדש להסתרת האמונה. וכדברי מוהרנ"ת: "את זה לעומת זה עשה אלקים, וכמו שה' יתברך מסבב סיבות בכל יום ומחדש מעשה בראשית בכל יום כדי לגלות האמונה, כמו כן את זה לעומת זה מתגבר הסטרא אחרא להסתיר ולהעלים האמונה הקדושה ולהכניס כפירות וקושיות חדשות בלב כדי לבלבל האמונה הקדושה, כי בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו ומבקש להמיתו כמו שאמרו חז"ל, ועיקר היצר הרע הוא בחינת כפירות שממש עיקר כוחו של היצר הרע" (ליקוטי הלכות, ברכת הרי"ח ד, לב).

עלינו אם כן לחפש עצות בתורת הצדיק לבנין וחידוש האמונה,

הבה נשים לב להגביל את ההר ולקדשו, לשמור ולהיזהר שמעמד קדוש ונשגב זה אכן יביע ויגלה את שמחת היהדות, ואת שמחת העמדת דורות של אמונה שהיא עיקר תכלית הבריאה. לא ניתן למחולות זרים ולשירי נכרים שיקלקלו את קדושת שמחת האמונה, **כי 'צריך לזהר מאד שלא לשמוע נגינה ממנגן דסטרא אחרא, שאין כוונתו בניגונו לשם שמים כלל, רק בשביל מלון וכבוד והתפארות,** כי שמיעת קול נגינה שלו מזיק לעבודת הבורא יתברך" (ליקוטי עצות, נגינה א).

ולעומת זאת: **"שמיעת קול ניגון על כלי זמר ממנגן כשר לשם שמים הוא דבר גדול,** כי על ידי זה מכניעים ומבררים המדמה ודוחים העצבות רוח וזוכים לשמחה, ועל ידי זה נשמר הזכרון, דהיינו לזכור בעלמא דאתי ולהבין הרמזים שהשם יתברך מרמז לו בכל יום להתקרב אליו" (שם, ח).

העזרים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

רְבִנּוּ אָמַר: **"אֲמַאל אַז מְעַן וויל גַּיִשְׁט לייִדן אַ בֵּיסל, לייִדט מְעַן אַ סאַךְ" - "לפְעַמִּים כְּשֶׁלֹּא רוֹצִים לְסַבֵּל קֶצֶת, סוֹבְלִים הַרְבֵּה".**

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות: 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידי שבוע

הדל"ג 7:06 - נין ההמה 5:29 - מוזיק"ש 8:10
צאת השבת 8:24 - צאה"ש לר"ת 9:00

לגלות את נקודת האהבה!

היה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה, ראשית ערסותכם חלה תרימו תרומה

בפרשת השבוע אנו קוראים על מצות הפרשת חלה, אשר אנו מצווים להפריש מכל עיסה חלה. וביותר נוהגים להדר בזה לקראת שבת קודש, כנפסק בשו"ע ברמ"א: "נוהגין ללוש כדי שיעור חלה בבית, לעשות מהם לחמים לבצוע עליהם בשבת ויו"ט, והוא מכבוד שבת ויו"ט, ואין לשנות" (שו"ע או"ח סימן רמ"ב).

"יש לזה רמז בכתוב 'והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו את אשר תאפו אפו וגו', שמעו דיש לאפות בערב שבת להכין לשבת. גם בזמן הגמרא היה מנהג קבוע לזה, כמו שהביא המגן אברהם. ובעונותינו הרבים היום התחילו איזה נשים להשביט המנהג ההוא ולקחין מן האופה, ולא שפיר עבדי דמקטינים בזה כבוד שבת" (ביאור הלכה, שם ד"ה והוא מכבוד).

עד כדי כך קשורה מצות החלה לשבת קודש, עד שאנו קוראים את הלחמים של סעודת השבת בשם 'חלות'...

מוהר"נ בליקוטי הלכות, מגלה לנו את סוד מצות החלה, וכן את הסיבה מדוע היא קשורה במיוחד ליום השבת. וזאת ע"פ דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן תורה ל"ד, שם מבואר שבעת 'שבירת הכלים' (שהיה בתחילת הבריאה, כמבאר בכתבי הקבלה) נשברה אף מידת האהבה ונוצרו 'אהבות נפולות', שהם כלל התאוות אשר האדם מתאוה אליהם רח"ל. וכדי לתקן שבירה זו, עלינו להתחבר לנקודת האהבה שנשארה בשלימותה, ונמצאת אצל הצדיק - הן הצדיק הכללי, הן נקודת הצדיק הפרטית שבכל אחד - וכשמתחברים אליה, מתבטלים כל האהבות הנפולות (עיי"ש הש"ב, ג' דרכי ההתקשרות אל נקודת האהבה, נקודת הצדיק, הנקודה השייכת ללב בעת הזאת).

ובכן, גם בעת האכילה, עלינו לגלות במאכלים אשר אנו אוכלים, את אור נקודת האהבה הקדושה, ובאמצעותה לבטל ולתקן את כל האהבות הנפולות, לבל תהיה אכילתנו בתאוה מגושמת.

וזהו סוד החלה אשר אנו מצווים להפריש מכל עיסה. "כי חלה נקראת 'ראשית' ונקראת 'קודש' שהוא בחינת נקודה הקדושה, כי הנקודה הקדושה היא בחינת ראשית, בחינת קודש ... וזה בחינת חלה שמפרישין מן הלחם. ועל ידי שנתגלה הנקודה הקדושה שיש בתוך הלחם, על ידי זה נתבטל כל השבירות והחרפות שחופין שם, ועל ידי זה נתתקן הלחם והותר לאכילת ישראל, כי כבר יצא מבחינת אהבות נפולות מבחינת חרפות ושבירות לב, על ידי שנתגלה שם הנקודה הקדושה שהיא בחינת חלה, ששם אצל הנקודה שורה האהבה דקדושה" (ליקוטי הלכות, חלה ב. עיי"ש באריכות סוד כל פרטי מצות חלה).

אי לכך, דווקא לקראת יום השבת, היום אשר בו מתגלית נקודת האהבה הקדושה שבין ישראל לאביהם שבשמים - "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם" - אנו מהדרים לאפות לחמים ולהפריש מהם חלה, לגלות את נקודת האהבה הקדושה!

אמירת 'תהילים' אחר חצות הלילה

שאלה:

ב"ה אני זוכה בתקופה האחרונה לקום בכל לילה בחצות, ולהיות ער עד לאור הבוקר (דבר שאינו קשה כלל בלילות הקיץ הקצרים). ומה שרציתי לשאול הוא על אודות אמירת תהילים בשעות אלו, כי שמעתי שע"פ קבלה אין ללמוד תנ"ך בלילה וי"א שאף אמירת תהילים בכלל, ולכן רציתי לברר האם אכן יש להימנע מאמירת תהילים עד אור היום, ובעיקר מה היה מנהג אב"ש בזה?

תשובה:

אכן, אין לקרוא מקרא בלילה, שלא לעורר דינים, כמובא בכתבי האריז"ל: "ובלילה לא תקרא מקרא, לפי שהוא סוד עשיה וגם לילה זמן שליטת עשיה, ואין לעורר הדינים אז" (פרי עץ חיים, שער הנהגת הלימוד, פרק א).

ולגבי אמירת תהילים, נחלקו בזה המקובלים אם הוא בכלל לימוד מקרא. והאריכו בזה למענינים, ואין כאן המקום להעתיק את כל דבריהם.

והחיד"א מעיד בשם הרש"ש שאין לימוד התהילים בכלל אהרת האריז"ל, ואף יעקב אבינו ודוד המלך אמרו תהילים באשמורת... ואלו הם דבריו בספרו 'יוסף אומץ' סימן נ"ד:

"ושמעתי ממקובל מופלא בדורנו ז"ל [כוונת הרש"ש זיע"א], דאמר מר כי אין לימוד התהילים בכלל אהרת רבינו האריז"ל, ויכול לקרות תהילים באשמורת, עד כאן דבריו. ואני מצאתי סמך במדבר רבה דיעקב אבינו ע"ה היה קורא תהילים בלילה, ומעיקרא דוד המלך ע"ה רוב תהילותיו יסדן ואמרן לראש אשמורת. הגם שיש לחלק, עכ"ל

[ונהג, מה שהביא מהמדרש שיעקב אבינו היה קורא תהילים בלילה, מקורו במדרש רבה פרשת ויצא, שאמרו שם שכשהיה בבית לבן והיה ער כל הלילה לשמור על הצאן מגנבים - "מה היה אומר? ו' יהושע בן לוי אמר: ט"ו שיר המעלות שבספר תהילים היה אומר, הדא הוא דכתיב לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל, ישראל סבא. ר' שמואל בר נחמן אמר: כל ספר תהילים היה אומר, ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, ישראל סבא".

והנה, בספר המידות כתב רבינו: "חמשה עשר שיר המעלות' שבתהילים מסוגלים לבטל השינה" (ספר המידות, שינה ח"ב ג). ובמראי מקומות ציין הרב מטשעהרין לדברי המדרש הנ"ל, אשר בהם יש רמז שמי שערך בלילה ורוצה לבטל את השינה המתגברת עליו, יאמר ט"ו שיר המעלות שבתהילים. והרי לך סגולה טובה...]

אמנם החיד"א עצמו מסיק ומסיים שהוא בעצמו נמנע מלקרוא תהילים לפני שיאיר היום, מפני שהאריז"ל סתם וכתב שאין ללמוד מקרא בלילה, ולא חילק בין תהילים לשאר דברים [ורבי חיים פלאג' מעיד שהרש"ש עצמו היה

מסתפק אם מותר לומר תהילים או לא, ואין ולא רפיה בידיה, והמקובלים נמנעו מלומר קודם שיאיר היום]. וכן כתב הבן איש חי בשו"ת רב פעלים (ח"א סי' א) שהוא נוהג שלא לומר וכן מורה לשואלי, אבל אינו מוחה במי שאומר.

אמנם, גדולי החסידות הדריכו לומר תהילים אחר חצות, והרי לדוגמה כמה מדברי הנהגותיהם של גדולי צדיקי החסידות אשר נהגו לומר תהילים אחר תיקון חצות:

רבי אהרן הגדול מקרלין זיע"א כתב ב'סדר היום' (סעיף ז) וז"ל: "לומר בכל יום כמה מזמורי תהילים תיכף אחר חצות ולא יעבור, ואם אפשר לגמור תהילים כל יום ששייך לו מה טוב". וכן בהנהגות רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א (נוסח ב, סעיף ג) כתב וז"ל: "לומר בכל יום אחר חצות כמה מזמורי תהילים, ואם אפשר לגמור בכל שבוע מה טוב ומה נעים". וכן איתא בצוואות והנהגות מרבי ייבא מאוסטראה זיע"א, וז"ל: "ויאמר כמה קפיטל תהילים אחר חצות חוק ולא יעבור".

ויותר מכך כתב רבי משה אליקים בריעא מקאז'ניץ, שמה טוב אם יוכל לגמור כל התהילים אחר חצות, וז"ל (הנהגות טובות מה"ל, סעיף א): "לומר בכל יום כמה מזמורי תהילים כסדר תיכף אחר תיקון חצות, ואם אפשר לגמור כל תהילים כסדר תיכף אחר תיקון חצות, ואם אפשר לגמור כל תהילים בכל שבוע אזי מה טוב ומה נעים".

נמצינו למדים שגדולי צדיקי החסידות לא חששו לזה, ונהגו ואף הדריכו לומר תהילים אחר חצות הלילה.

ומה ששאלת על מנהג אב"ש בזה:

גם הם היו רגילים לומר תהילים אחר חצות, וכפי שאנו מוצאים לדוגמה ב'סדר היום' שרשם הר' אברהם ליטבאק זצ"ל מה שמעו מפי הותיק הר"ר נחמן מטולטשין זצוק"ל, ונדפס בסוף ספר 'נתיבות צדיק', שכתב שם אחר קימת חצות והתבודדות: "לומר תהילים בלב נשבר מעומקא דליבא".

וכבר מסופר על רבי אהרן קיבליטש'ער (מגדולי אב"ש, וחמיהם של רבי הירש לייב ליפל ורבי לוי יצחק בנדר זצ"ל) שהיה מנהגו לומר בכל לילה אחר חצות, כחמישים מזמורי תהילים [ליל א': ממזמור א' עד מזמור נ"א. ליל ב': ממזמור נ"א עד מזמור צ'. ליל ג': ממזמור צ' עד הסוף. וכן שוב מליל ד' עד ליל שיש] וכך היה גומר כל שלשה לילות את כל התהילים, ובשבת היה חוזר לומר את כל התהילים, כך שהיה מסיים את התהילים ג' פעמים בשבוע.

יה רצון שזנכה 'להיות רגיל מאד באמירת תהילים הרבה בכל יום בכוונה גדולה, בהתעוררות נפלא בכוונת הלב באמת' (כלשון מוהר"נ ב'ליקוטי תפילות ח"ב תפילה ל"ז) אמן.

פנינים מאירים וחדושים מזרחים מלקטנים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שבטער שליט"א אשר ציין ורשם לפני לזכרון.

לקט ספרי"ם

ספר דרך אמונה

מדברי ראשונים ואחרונים ובמיוחד מדברי בעש"ט ותלמידיו זיע"א - נלקט ע"י אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל

כלב בן יפונה היה גלגול של אליעזר עבד אברהם

והנה דבר ה' אליו לאמור לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך וכו' (בראשית טו, א) ונראה לפרש דהנה באמת אברהם ראה ברוח הקודש ובאצטגנינות אשר בן ביתו הדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים הוא יורש אותו, הנה אמר זה להשי"ת אשר הוא רואה כן ואמר איך יתכן זה כיון שהשי"ת הבטיח לו זרע. והנה באמת ראה כהוגן, דהנה אליעזר נתגלגל בכלב בן יפונה ויירש את חברון על פי ה', ואברהם טמון שם הנה כלב יירש אותו והוא גלגול אליעזר אשר בא עד חברון ופנה מעצת מרגלים, כי ביקש מאברהם שיתפלל עליו, כמו שכתב מרן האריז"ל (לקוטי תורה ח"י שרה לו) וכשבא לביתו "ויהם כלב את העם", וכי זו לבד עשה לנו בו, עמרו, הוריד לנו את המן ונתן לנו את התורה וכו', הנה השקה מתורת רבו לאחרים. הנה אברהם כהוגן ראה, אבל

כעת שלא ידע תוכן הענין, היה זה לפלא בעיניו. והנה דבר ה' אליו לאמר להשיב על אמירתו, אשר אמת הוא דבר חזיון אשר העבד יירשנו, אבל לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך וכו' זהו שאמר והנה דבר ה' אליו, היינו דבר ה' הסכימה לדבריו והבן. (ספר בני יששכר אדר מאמר י, א)

פרק ז אות קט ל-67

החקירות לאיש הישראלי חרפה היא

החקירות לאיש הישראלי חרפה היא, כי האמונה היא בטבע בזרעו של אברהם, ומי שאין מספיק לו הקבלה ורוצה לחקור בחקירות, הנה הוא כמורה ח"ו שאין לו סדר השתלשלות היחוס מזרעו של אברהם. (ספר בני יששכר חודש אדר מאמר ג' דרוש ב)

פרק ז אות קט ל-66

איסור 'כותב' ו'מוחק' במאכלים

לסמן ג' המצות באותיות

השבוע למדנו במשנה ברורה הלכות פסח (סי' תעה ס"ק מז) שאלו הנוהגים לסמן את ג' המצות של ליל הסדר איזה ראשונה ואיזה שניה ואיזה שלישית, אין להם לסמן את המצות באותיות א' ב' ג', שכששוכרים את המצה יש חשש 'מוחק' ביום טוב. ומבואר מזה, שאסור לשבור חלות ועוגות בשבת ביום טוב אם יש עליהם אותיות או ציורים.

חשש כותב ומוחק באוכל

מקור דברי המשנה ברורה היא מתשובת הרמ"א (סימן קיט) שכתב שאסר לחתוך עוגה או לחם שיש עליהם אותיות משום איסור מוחק, וכך פסק הרמ"א בהלכות שבת (סי' שמ ס"א): "אסור לשבר עוגה שכתב עליה כמין אותיות אף על פי שאינו מכוין רק לאכילה דהוי מוחק". ובמשנה ברורה (סי' טו) הוסיף שיש מחמירים אפילו בציורים. וכך כתב בהלכות יום טוב (סי' תק ס"ד): שאסור לחתוך בבשר כמין אותיות וציורים משום איסור כותב.

כשהאותיות הם מגוף העיסה מותר

אמנם במשנה ברורה בהלכות שבת (שם סקט"ו) פסק כדעת מהר"ש הלוי (בשו"ת סי' כו) שאם האותיות הם מגוף העיסה של העוגה, אין איסור לשבור העוגה. וטעמו, דמחיקה לא שייך רק בכתב, וגוף האוכל אין לו דין 'כתב' רק אם נעשה משני חלקים, שאז האוכל משמש גם כן כדיו על גבי כתב. [ואף שביום טוב אסור לעשות עוגה בצורה של אותיות וציורים אפילו מגוף העיסה, היינו דלענין חשש 'כותב' יש להחמיר, שעשיית הצורה אחשביה כמלאכת כותב, אבל לענין מחיקה לא שייך לומר דאחשביה ואין לו דין כתב].

לפי דברי המשנה ברורה בהלכות שבת מותר לשבור שוקולד שמצוייר עליו תמונת פרה וכדומה, שהתמונה היא מגוף השוקולד ואין זה דבר נוסף המצוייר על גבי השוקולד.

קשה למה החמיר בהלכות פסח

לפי זה יש לתמוה למה החמיר כאן בהלכות פסח לעשות אותיות על המצות, הלא האותיות נעשות מגוף המצה. ואפשר לומר, דבהלכות שבת לא הקיל רק באופן שהאותיות והציורים נעשו לקישוט העוגה שאז נחשבים כחלק מהמאכל, אבל בליל פסח נעשה האותיות לסימן, ואי אפשר להחשיב את האותיות כחלק מגוף המאכל שהרי זה כדבר חיצוני המסמן את המצה.

שיטת הכף החיים בה

אכן הכף החיים (סי' תעה ס"ב) כתב שגם בליל הסדר היא רק חומרא לכתחילה, דלכתחילה אין לעשות מצות עם אותיות, אבל בדיעבד לאחר שנעשה מותר לשבור מצות שכתוב עליה אותיות אם הם מהמצה עצמה. ולשיטת

הכף החיים משמע שלכתחילה אין לעשות לשבת יום טוב חלות מצויירות באותיות וציורים אפילו מגוף העיסה, משום חשש מוחק.

אבל נראה דגם לשיטתו אין לאסור רק באופן שהאותיות והציורים באים לסמן איזה דבר, אבל אם נעשה לקישוט וליופי אין על זה חשש מחיקה, דגדר 'ציור וכותב' הוא כשמתכוונים בציור זה לזכרון דבר אחר, שעושים תמונת כוכב או עוף וכדו', שהציור משמש דרך קריאה, אבל תמונת עוגה שאינו עשוי לסימן רק לייפות העוגה אין על זה שם כותב ומוחק, דנעשה חלק מצורת הפת. וכן כתב החזון איש (סי' סא סק"א): "דצורה על הלחם לא חייל עליה שם צורה אלא זהו תמונת הפת".

חלה בצורת מפתח

קיים מנהג עתיק בכמה קהילות, שבשבת הראשונה שלאחר פסח עושים חלה בצורת מפתח, וקורים לשבת זו 'שבת שליש' (כעין מנהג זה מובא כבר באוהב ישראל להרה"ק מאפטא), ולפי האמור אין בזה חשש, שהמפתח היא צורה שנעשה מגוף עיסת הלחם, וזהו תמונת הפת.

לאפות חלות קלועות ביום טוב

מטעם זה מותר לעשות ביום טוב חלות קלועות יפות ואין על זה חשש כותב, שהקליעה אינה באה לסמן איזה דבר רק לייפות החלה, וזהו תמונת הפת. אכן מצינו חידוש מיוחד בספר מקור חיים לבעל החוות יאיר (סי' תק) שהחמיר לא לעשות ביום טוב חלות קלועות משום חשש כותב, וז"ל: "העושים פשטיד"א ביום טוב, אין לעשות על העיסה מהעיסה עצמה דמות נשר ותבנית כל דמות, ואפילו קליעה הנהוגה אני חוכך, שאינו צורך האוכל אלא ל'יפות' ע"כ. והוא חידוש גדול שאסר לעשות אפילו צורת קלועה שנעשית רק ליפי הפת. ומכל מקום נראה דגם הוא לא החמיר רק לאפות חלה כזו משום כותב, אבל אין איסור לשבור חלה קלועה שנאפה מערב יום טוב דלא אחשביה ואין בזה משום מוחק.

מנהג לאפות חלות עגולות ביום טוב

בספר משמרת המועדות (עמ"ק קמ) כתב דלפי דברי החוות יאיר הנ"ל מובן טעם המנהג הנהוג מקדמת דנא, שהנשים נוהגות לשנות צורת אפיית החלות ביום טוב, שביום טוב עושים חלות עגולות ולא קלועות וארוכות כמו בשבת, לפי שבעבר היה נהוג לאפות פת ביום טוב ולא רצו לעשות חלות קלועות ביום טוב מחשש כותב, על כן עשו חלות עגולות ולא קלועות.

אמנם נראה דדברי החוות יאיר מחודשים, ובפשטות נראה דטעם המנהג שעושים ביום טוב חלות עגולות הוא על פי המבואר

מנהג 'ברכת החודש'

שיש מי שכתב שנכון לידע זמן המולד בשעה שמברכין החודש לפי שיעקר שם החודש היא על חידושה של לבנה שהוא המולד. וכן כתבו בסידור התניא ובחזו"ת יאיר (מקו"ח סי' רפד ס"ז). ובערוך השולחן (שם ס"ח) העיד שכך הוא המנהג לידע זמן המולד בעת שמברכין החודש, וביאר טעם המנהג על פי הראב"ה הנ"ל, דבית דין לא היו מקדשין החודש בלא ידיעת המולד.

ובליקוטי מהרי"ח (סדר הנהגת ר"ח) הביא בשם בעל הפתחא זוטא שאמר שאין נכון להכריז בפרהסיא את יום המולד, ורמז לזה "אין אסתר מגדת מולדתה". אך הרב הנגיד מו"ה אהרן גוטמאן מווראנוב היה שבת קודש ברימינוב ושמע שהכריזו המולד, ובודאי מנהג זה נובע עוד מהגה"ק מו"ה מנחם מענדל מרימינוב ז"ע, על כן דעביד כמר עביד. ע"כ. אכן בעל הפתחא זוטא בספרו **ברכת הפסח** (סי' א אות ג) השיב עליו שאין השערות מוכרחות כיון דלא שמענו ממנהג זה עד עתה והוא דבר חדש שנתחדש בקצת קהילות.

בשו"ת רבי יהודה מילר (סי' קיג - בן דורו של החכם צבי ופני יהושע) הביא בשם ספר שארית יעקב, דאלו ששואלים קודם ברכת החודש מתי הוא זמן המולד מהחודש הנכנס, הוא טעות, רק יש לשאול מתי היה המולד בחודש העבר ולהוסיף על מולד זה כ"ט יום ו"ב שעות ותשצ"ג חלקים, ולחשב לפי זה מתי הוא זמן מולד הבא, כדי לקיים מצוות חישוב מולד בזמנה בשעת מעשה. דכיון שהיא מצוה שאין קבוע לה זמן, מנהג ותיקין לקיים מצוות חישוב המולד בזמנה.

מנהג ישראל לברך את החודש בשבת שלפני ראש חודש, והראשונים נתנו טעם לדבר:

הראב"ה (ה"ב ר"ה סי' תקל) כתב, שהוא דוגמת קידוש החודש, שבזמן שהיו מקדשים על פי הראייה היה עיקר קידוש החודש תלוי בבית דין, ראש בית דין היה אומר 'מקודש' וכל העם עונים אחריו 'מקודש מקודש', ועל פי זה נוהגים גם כיום שמברכים בבית הכנסת ומכריזין על החודש "מי שעשה נסים וכו' ראש חודש ביום פלוני" וכו'.

אכן **הרה"ב ראשונים** מיאנו בטעם זה, וכתבו שאין ברכת החודש זכר לקידוש החודש אלא שהתקינו הקדמונים להכריז בציבור בלשון ברכה כדי שידעו המון העם מתי היא ראש חודש ויזהרו בכל הלכות החודש (אר"ז סי' תנב, יבאים סי' רנט ושבה"ל סי' קע).

לידע זמן המולד

והנה, לפי טעם רוב הראשונים שיעקר ברכת ראש חודש הוא להכריז באיזה יום ראש חודש, כדי שידעו העם להיזהר בהלכות ראש חודש, אין ענין לדעת מתי הוא זמן המולד. ובאמת שלא זכר בספרי הראשונים וגם לא במשנה ברורה ובנושאי כלים בשולחן ערוך שיש ענין כזה. **ובשו"ת מטה לוי** (סי' נד) להגאון רבי **מרדכי הורביץ** ז"ל רבה של ורנגורט (שנת תרנו) כתב על אלו שהנהיגו להכריז מתי הוא זמן המולד: "לא ראיתי ולא שמענו, ואין לנו בדור יתום הזה לתקן חדשות כמו אלה, ובפרט לקבוע דבר חדש בבית הכנסת".

אכן **בספר שער אפרים** (שער י' סי' לו) הביא

בליקוטי מהרי"ח (סדר הנהגת ליל שבת) דבשבת יש ענין לעשות חלות קלועות, משום שבשבת יש ענין של י"ב חלות ועושים שתי חלות שבכל חלה יש ו' קלועות וביחד הוא י"ב, וזה לא שייך ביום טוב. וכן הטעם שעושים בשבת ארוכות ולא עגולות כתב באליה רבה (סימן קסז סק"ב) דבשבת יש ענין לעשות שתי החלות של לחם משנה בצורת וי"ו, וביחד הוא י"ב, וגם זה לא שייך ביום טוב.

מדוע אין להתיר חשש 'מוחק' משום 'אוכל נפש'

עוד יש לתמוה על פסק המשנה ברורה הנ"ל למה החמיר שאין לעשות מצות עם אותיות משום חשש מוחק ביום טוב, ולא התיר מטעם שהיא מלאכת אוכל נפש. הלא מלאכת אוכל נפש הותרה ביום טוב. ואף שאסרו הפוסקים לחתוך באוכל ביום טוב לעשות מהם כמין אותיות וצורות משום כותב, היינו משום שאין החיתוך והכתיבה מוסיף שום דבר בתיקון האוכל, אבל לאכול עוגות עם אותיות ביום טוב הוא בודאי אוכל נפש, דהמחיקה עצמה הוא גוף האכילה למה לא יהיה מותר משום מלאכת אוכל נפש (עי' סי' תק שעה"צ ס"ק).

ויש להביא ראייה להתיר מחיקת אוכלים ביום טוב ממה שכתבו הפוסקים דמותר להבעיר עצים ביום טוב לצורך אוכל נפש, ולא אסרוהו משום מלאכת 'סותר'. דאף שאסור לקלקל כלים ביום טוב משום מלאכת סותר, כתב המגן אברהם (סי' תקא סק"ג) דבאופן שהסתירה נעשה כחלק מההבערה מותרת, דכיון שהותרה מלאכת הבערה הותרה ביום טוב משום אוכל נפש ממילא הותרה גם הסתירה שנעשית עם ההבערה ביחד.

אפשר לתרץ שבאמת אין חשש מוחק ביום טוב אם המחיקה נעשית בשעת אכילה, ומותר לאכול עוגה שיש עליה אותיות ביום טוב, והמשנה ברורה לא החמיר רק בג' מצות ששבורים את המצות בליל הסדר ב'חץ', שאין שבירת האותיות נעשית בשעת אכילה.

עוד יש לומר, שלא הותר כלל מלאכת מוחק לצורך אוכל נפש, כשם שלא הותר מלאכת קוצר וטוחן ביום טוב. רק סתירת כלי שהוא סוג מלאכה של קלקול, שזהו ממש כאותה מלאכה של הבערה, הותרה ביום טוב אגב ההבערה לצורך אוכל נפש. אבל מלאכת מוחק שאינו קשורה למלאכה של כילוי, לא הותרה כלל לצורך יום טוב.

וגם נמגו כל ישיבי הארץ מפנינו

ר' ליפא מנעמירוב (ב)

רכינו אינו מדבר אלא מתורה ותפילה

כך מסופר על אודות התקרבות רבי ליפא לרבינו ז"ל:

רבינו ז"ל הגיע לדור בעיר ברסלב בחודש אלול שנת תקס"ב, ביום שלישי בשבת. באותו יום היה יום השוק (ריד). ובאו אנשים וסיפרו ענין רבינו זצוק"ל, שהוא ממאס במנהגי המפורסמים, היינו שעשו ההתאספות של אכילה ושתיה עיקר בעבודת השם יתברך, (ופעם אחת אמר רבינו זצוק"ל איך קאן שוין ניט אויס שטיין זיערע פראזניקעס = איני יכול כבר לסבול את החגיגות שלכם) אבל רבינו זצוק"ל אינו מדבר אלא מתורה ותפילה, והוא מצנן להתוודות לפניו. ואחד ששמו וואלטיש נתנאלס, אמר על אחד מאנשי רבינו זצוק"ל: "אני ראינו ווידוי'ניק, וכל זה סיפר לגנאי בדרך ליצנות, וכאשר שמע זאת ר' נפתלי ביזה את וואטשי נתנאלס הנ"ל ואמר: את זה אתה מבהז? זאת חפצי ורצוני דייקא!"

תתחדש כנשר נעורכי

ור' ליפא נסע לרבינו זצוק"ל על שבת, ואז היו משך ימי הסליחות ארוכים, ובא הר' ליפא בחזרה מרבינו זצוק"ל לביתו, ובמוצאי שבת קודש עמד תחת התנור ואמר סליחות ו"עננו" כוונה גדולה ובקול חזק, ויישר בעיני מוהרנ"ת ר' נפתלי זצוק"ל אמירתו מאד, כי הוא היה כבר קצת חסיד ישן, ואף על פי כן נתחמם ונתחדש, אם כן זהו חידושו, על כן נסעו גם הם תיכף" (אבניה ברזל התקרבות מוהרנ"ת אות 1).

"נמשכו אלו בהתקרבות גדול מאד"

"וכן היה, שנסע בשבוע זאת הוא ור' נפתלי ז"ל, ועוד שני אנשים (ר' ליפא ור' זלמן הקטן) לאדמו"ר זצוק"ל. ומדי בכניסתם לאדמו"ר ז"ל דיבר עמהם הרבה, ובתוך שיחתו הקדושה סיפר להם ג' מעשיות. מעשה א' מהרב מנאסכיז ז"ל, שבזה רימז להם שיתנו מאד את לבבם לכל דיבור ודיבור שיוצא מפיו הק' אפילו בעסקי העולם, ולבל ידמו בנפשם שעל פי פשוט הוא מדבר את דבריו חלילה. מעשה ב' מהרב ר' שניאור זלמן ז"ל, שבזה רימז על מוהרנ"ת ז"ל שירבה מאד לחדש בתורתו הק'. מעשה ג' מהתקרבות הרב הק' ר' מיכל להבעש"ט ז"ל, שבזה כיון למוהרנ"ת ז"ל מחשבתו שחשב אז, ונתבהל ונשתומם מאד בראותו בעיניו כי לא נעלם מאתו גם כל מחשבותיו ורעיונותיו העולים על לבבו, ומאז נמשכו אליו בהתקרבות גדול מאד" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן).

תשועה כרוך יועץ

ר' ליפא זכה ליעץ את חבריו מוהרנ"ת בעצה טובה, ונהנה מאד מוהרנ"ת מזה, והמעשה היה בתחילת התקרבות מוהרנ"ת לרבינו ז"ל בחורף שנת תקס"ג, בעת שרביז"ל נסע להשיא את בתו הרבנית מרת שרה [החתונה התקיימה בר"ח ניסן], ורצונו של מוהרנ"ת היה עז להיות על החתונה.

החתונה התקיימה בעיר מעדוועדיקווקע, והדרך היה רחוק מעיר ברסלב ונעמירוב, לכן הבין מוהרנ"ת שאם יסע לשם אזי יוכרח להיות שם על חג הפסח, ולא היה לו שום פרוטה בכיסו, לכן לקח אתו על כל פנים את ה"שטערן טיכל" [כיסוי ראש] של אשתו שיהיה לו על כל פנים איזה חפץ יקר וחשוב לתת למשכון וכדומה. אחר כך התייעץ עצמו מוהרנ"ת עם חבריו ר' ליפא אודות זה, ואמר לו ר' ליפא: אם תקח השטערין טיכל בוודאי יהיה גט, כי אשתך תתבייש שלא יהיה לה במה לילך לבית הכנסת, אלא יותר טוב שיהיה לך בטחון. ושמע לדבריו והחזיר את השטערין טיכל (אבניה ברזל ערך רביז"ל אות י"ב).

את יריחו נתגירה ואף נישאה ליהושע בן נון, כמובא בגמ' (מגילה ד:).

כאשר הגיעו שליחי המלך לביתה של רחב לחפש את המרגלים, נאמר בכתוב (שם פסוק ד): "וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנוּ וַתֹּאמְרוּ כֵן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאִין הֵמָּה". והדבר תמוה, דלמה נאמר "ותצפנו" בלשון יחיד, והלא היו שם שני אנשים? ומביא שם רש"י בשם המדרש שרק כלב בן יפונה הוצפן מן הרודפים, אבל פנחס - זה אליהו - עמד לפניהם ולא ראוהו, לפי שהיה כמלאך הרואה ואינו נראה.

וכאן המקום לספר על אחד מזקני אנ"ש, ה"ה החסיד רבי נחמן קנלסקי [רוסישער] ע"ה, שהתהלך בתמימות לפני הש"ת, ולעתים קרובות היו רואים כיצד עיניו זולגות דמעות בתפילה רגילה של ימות החולו בעיצומה של מלחמת העולם השנייה נקלע ר' נחמן למקום שרחשו שם חיילי האויב ונשקפה סכנה מוחשית לחייו, שכן אם היו תופשים יהודי הייתה אחת דתו, רח"ל, ובשעה מבולבלת זו לא היו לפניו שום ספרי קודש וכמובן שבמצבו לא יכל לזכור רבות, אבל דבר אחד כן עלה בזכרונו, והוא שלמד בנביא שהייתה מציאות שהקב"ה עשה את האדם "רואה ואינו נראה", ובתמימותו האמין שהש"ת יכול כעת לעשות גם אותו כאינו נראה, ומתוך אמונתו הפשוטה החל לבקש מעם ה' שיתקיים בו כעין הנס שנעשה לפנחס ביריחו, וינצל רבי נחמן והייתה לו נפשו לשלל...

עוד נאמר בסיפור ההפטרטה שכאשר חזרו שני המרגלים אל יהושע בן נון, השיבו לו בבשורה טובה: "נתן ה' בְּיָדֵנוּ אֶת כָּל הָאָרֶץ וגם נמגו כל ישיבי הארץ מפנינו", ופירשו שם המפרשים שאמרו המרגלים שיש להם סימן מובהק שאכן יוכלו לכבוש את הארץ, והוא מן הפחד והחרדה שנפלו על יושבי הארץ, כי זה כלל ידוע בעת מלחמה שכאשר הצד השני מפחד אפשר בקלות לנצח אותו.

ודבר זה צריכים אנו לדעת בזמננו למול הגזירות שגזר עלינו שלטון הערב רב, שעלינו לעמוד כצור איתן ולהראות כלפיהם עוז וגבורה, וכאשר יראו שהיהדות החרדית חזקה בדעתה ללחום נגדם במסירות נפש - יסוגו אחור ממוחשבתם ולא יבצעו את זממם בס"ד.

ומצוה גדולה היא לחזק את מערכות היהדות, וכל אחד מאיתנו מחויב להשתתף עם האברכים הלוחמים את מלחמת ה', כדי להראות לשלטון שאיננו יכולים לתת לו להוציא את גזירותיו נגד התורה הקדושה, וכי אנו הולכים להילחם נגדן במסירות נפש.

ובאמת הפעולות שהלוחמים עושים מועילים תמיד, אפי' אם אין בכוחנו להילחם נגד השלטון וחילותיו, כי הפעולות עצמן הן בגדר אתערותא דלתתא, וזה גופא מעורר רוחים למעלה, והש"ת יעזור לנו ויעמוד לנו בעת צרותינו להושיענו ולהצילנו מידם, ויפר עצתם ויקלקל מחשבתם.

בהפטרטת השבוע מסופר שלאחר מותו של משה רבינו שלח יהושע בן נון את פינחס בן אלעזר הכהן ואת כלב בן יפונה לרגל את ארץ ישראל, הללו הגיעו לעיר יריחו והתאכסנו בבית אשה ששמה רחב, משנודע הדבר למלך יריחו שלח אל רחב שתסגיר את המרגלים, אך כשהגיעו השליחים לביתה של רחב החביאה את המרגלים בגג ביתה ולשוחי המלך אמרה שהמרגלים כבר יצאו מביתה וברחו מהעיר. בעוד ששליחי המלך פנו לרדוף אחריהם עלתה רחב אל השניים ובדבריה אמרה להם שבטוחה היא שבסופו של דבר יכבשו את הארץ, כי התושבים שמעו את כל הניסים והגבורות שעשה הש"ת לישראל בצאתם מצרים ובהילוכם במדבר, עד שנמוגו ליבם של יושבי הארץ מפני בני ישראל. רחב הציעה למרגלים שיתחבאו שלשה ימים בקירבת מקום ולאחר שיתייאשו שלוחי המלך מלחפשם יחזרו ליהושע. המרגלים שמעו לעצתה וכעבור שלושת הימים בישרו ליהושע את דבריה של רחב: "יְדַעְתִּי כִּי נָתַן ה' לָקֶם אֶת הָאָרֶץ וְכִי נִפְלְא אֵימַתְכֶם עֲלֵינוּ וְכִי נִמְגּוּ כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם".

והנה המפרשים האריכו לבאר מפני מה הלכו המרגלים דווקא לביתה של אצל רחב ולא לבית אחר, ויש שכתבו שהסיבה לזה פשוטה, כיון שבית רחב היה מהבתים הראשונים ליד השער, כי היא התגוררה בקיר החומה, ו"בחומוה היא יושבת" כמו שכתוב בפסוק (יהושע ב, טו). ויש מפרשים שהיא הייתה מוכרת מזון, וכן נראה הלשון בתרגום שמפרש "פונדקיתא", היינו שהיה בבעלותה בית מלון לאורחים. ולפי זה מתאים מאד להיות מקום זה לדריסת רגל עבור המרגלים, כי שם יוכלו לדעת נכון את מצב רוח העם ו"הפאליטיקא" של אותה מדינה, כי בחז"ל (זבחים טז:) מובא, שכל השרים והנגידים היו סובבים אצלה, וא"כ פשוט מדוע הלכו דוקא לשם, כי דייקא שם יוכלו למצוא פתרון ריגולם.

ואולם לאמיתו של דבר פשוט שיהושע ידע את מי הוא שולח, כי רש"י (יהושע יג כג) מדייק, שלפעמים מכנה הכתוב את המרגלים בשם "אנשים" ולפעמים "מלאכים" ולפעמים "נערים", ומפרש רש"י כי הפירוש של 'אנשים' היינו אנשים מושלמים לדעת איך לרגל, ו'מלאכים' היינו כמלאכים גבורי כח עושי דברו ששמרו את עצמם מן החטא, ונערים זריזים, עיי"ש.

ועוד יש לדעת, כי סוד ה' היה איתם, כי יהושע היה נביא השם, ופנחס, המרגל הראשון, היו פניו כלפידי אש מרוב השראת השכינה שהיתה שורה עליו, כמובא במדרש (ויק"ר א: א): פנחס בשעה שהיתה רוח הקודש שורה עליו, היו פניו בוהרות כלפידים. וכן כלב בן יפונה, המרגל השני, היה בעלה של מרים הנביאה, ומאת ה' היתה זאת שיוציאו את נשמת רחב, שהיתה נשמה גבוהה, ונטמעה בין הקליפות. והדבר ברור שהם ידעו את הסוד הזה, כי בדבר ה' היו באים.

ודבר זה מובאר בארוכה בזהר (ח"א דף רמא ע"ב) עיין שם שמפליג מאד בסוד רחב, על הפסוק וַיִּתְּנָם לִי אוֹת אֶמֶת" (יהושע ב, יב), היינו שביקשה להיכנס למקום יותר גבוה ביותר, ואמנם זכתה רחב ולאחר שכבשו בני ישראל